

An illustration of a young girl with dark curly hair and a white headband, sitting on a red wooden bench. She is wearing a red and white striped shirt and blue jeans, looking thoughtfully to the right with her hand on her chin. A yellow backpack sits on the bench next to her. Several books are scattered around: one open book is in the air to her left, another open book is to her right, a closed book is on the ground in the bottom left, and another open book is on the ground in the bottom right. The background features stylized trees with blue foliage and brown trunks. At the very top, the lower legs and feet of a crowd of people are visible, suggesting a public setting like a library or a park.

Najat El Hachmi

Els secrets de la Nur

Estrella Polar

Najat El Hachmi

Els secrets de la Nur

Estrella Polar

Per a la molt noble i genial Anaïs

Estrella Polar

© Najat El Hachmi, 2025

Autora representada per MB Agencia Literaria, S.L.

© d'aquesta edició: Edicions 62, S. A., 2025

Av. Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona

www.estrellapolar.cat

info@estrellapolar.cat

Primera edició: febrer del 2025

ISBN: 978-84-1389-179-8

Dipòsit legal: B. 938-2025

Imprès a Catalunya

El paper d'aquest llibre prové de boscos gestionats de manera sostenible i de fonts controlades.

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribueixes a mantenir l'ecosistema esmentat viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudis a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció. Adreça't a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessites fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Pots contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Queda expressament prohibida la utilització o reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb la finalitat d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

Em dic Nur i seré escriptora

28 de desembre

Seré escriptora, ho sé de la mateixa manera que sé que tinc dotze anys, els cabells arrissats i que soc la nena més alta de la classe de sisè. I ho seré des d'avui mateix escrivint-te a tu, que em llegeixes, explicant-te aquí les coses que no puc dir en veu alta. Pensaments, sentiments, idees i coses que em passen que no puc compartir amb ningú més per diverses raons: perquè a casa tenim prohibit dir segons què, perquè em fan vergonya, perquè encara no m'entenc ni jo mateixa o perquè són coses meves que només vull compartir en aquesta llibreta, aquest lloc segur i confortable, on puc expressar-me tal com soc sense donar explicacions ni tenir por de ser jutjada.

I de passada començo a ser el que seré de gran: escriptora. A tu t'ho puc dir amb aquesta seguretat perquè no és que sigui una cosa que desitgi o que vulgui, no és

un somni que espero que «es faci realitat»: em veig en el futur i SÉ, com sé que la Terra és rodona, que seré escriptora. Veig els meus llibres, no en veig el títol però hi ha el meu nom escrit en lletres ben visibles: Nur Lamharti Benzekri. I mira, ja que començo pel meu nom, aprofito per compartir amb tu la meva decisió de canviar-lo una mica. No és que em busqui un sobrenom ni res d'això, però fa molt de temps que estic farta que la gent el pronunciï malament, i he decidit que, en comptes d'escriure'l com surt als documents oficials, li trauré una «o» que no serveix per a res, una «o» fantasma que no es pronuncia perquè resulta que encara que limma i Baba (els pares) parlen amazic del nord del Marroc, quan han d'escriure els nostres noms en alfabet llatí (i no en àrab, que és l'altra llengua escrita del país), ho han de fer com si l'escriguessin en francès. I, de francesos, nosaltres no en tenim res, no et pensis. És una cosa que vaig trigar molt a entendre. Es veu que durant algun temps els francesos van manar al Marroc i tot s'havia de fer en aquesta llengua encara que la gent parlés altres idiomes. Amb la independència del país, els francesos van marxar, però la manera d'escriure els noms s'hi va quedar. Per això jo m'he de dir Nour, perquè es veu que *ou* en francès es pronuncia «u», mentre que la *u* sona com si fessis «u» i «i» a la vegada. I, és clar, jo no em podia dir Nur amb una ridícula boqueta de pinyó. Tot plegat és enrevessat, ho sé, però si t'ho explico a tu aquí em sembla que jo mateixa ho puc entendre millor.

Aquí la transcripció al francès no funciona i per això

sempre em diuen No-ur. Que a les meves orelles sona com si esgarrapessis una pissarra amb les ungles. Abans, quan encara no m'havia tret la «o» que no es pronuncia, sempre tenia la mateixa conversa amb la gent que em preguntava el meu nom i el veia escrit:

—Et dius No-ur?

—No, Nur, però s'escriu ena, o, u, erra.

—No-ur.

—No-ur, no, NUR. Amb U.

—Doncs per què hi ha una «o»? Si no sona per què l'hi poseu?

—Sap què?, posi-hi que em dic Anna.

Això últim no ho he dit mai, però no me'n falten les ganes, la veritat. El problema és que no s'ho creuria ningú perquè amb els cabells esbullats, la pell de color de tallat (el cafè amb llet seria massa clar), es veu que no faig pinta de dir-me Anna.

Jo no veig que el meu nom sigui tan complicat, la veritat, però aquí la gent no hi està acostumada o encara no l'ha sentit prou vegades per saber-lo pronunciar, i això comporta tota una sèrie d'esforços que jo he de fer i que les nenes que es diuen Anna o Laura o Pepeta, no. Bé, si es diuen Pepeta potser sí que han de donar explicacions, la de per què els han posat nom de senyora gran.

Sigui com sigui, jo vaig aprendre des de ben petita a lletrejar (sí, lletrejar i no deletrejar, jo també em pensava que es deia així) el meu nom. Ena, u, erra. Ena, u, erra. Ena! U! Erra! De vegades he pensat a dir que em dic Anna per no haver de repetir sempre la mateixa conversa:

—Com et dius, maca?

—Ena, u, erra. Nur!

—Com? Què?

—Ena, u, erra. Nur!!!

Tot això canviarà el dia que sigui una escriptora coneguda i els meus lectors aprenguin a dir Nur Lamharti Benzekri. Una mica llarg, és cert, una mica amb massa lletres difícils de pronunciar, però és igual, la gent s'hi acostumarà. De la mateixa manera que jo he après a escriure Highsmith o Conan Doyle, ells aprendran a dir Nur Lamharti Benzekri. Ho veus? Això que acabo d'escriure no ho podria dir mai en veu alta, és fantàstic tenir-te aquí llegint-me. No ho podria explicar perquè jo mateixa, quan tinc aquests pensaments, em dic: «No si guis creguda, Nur», que és el que em dirien alguns companys de classe si diguéssis que seré escriptora i prou famosa per fer que la gent aprengui a pronunciar Nur i la vida es faci més fàcil per a totes les Nurs del món que no viuen en països on saben pronunciar el seu nom. Ja prou que m'assenyalen i em posen etiquetes del tipus «Nur, la boja dels llibres» o «Nur, la que llegeix diccionaris» o «Nur, la que sempre treu bones notes», només falta que em diguin «Nur, la que està tan boja que es pensa que serà una escriptora famosa». Ai, que bé, poder-ho dir sense més, sense por de ser jutjada.

De vegades la Carme Rovira (la Rovi, la tutora d'aquest any) em troba asseguda en un racó del pati, sola i concentrada en alguna novel·la de misteri. Se m'acosta, em diu que em convé més jugar amb els altres, jo aixeco un

moment la mirada i, com que interpreto que és un suggeriment i no una ordre, torno al llibre. No sé com s'ho fa, però sempre m'agafa en el moment més interessant, quan estic a punt de descobrir qui és l'assassí. La Rovi no sol conformar-se amb el fet que jo la ignori i segueixi llegint, de manera que gairebé sempre se m'acosta, m'aixeca el llibre per veure què lleigeixo, mou el cap expressant desaprovació i diu:

—Això no és per a la teva edat.

És clar, ella preferiria que jo llegís llibres absurds dels que estan classificats com «a partir de vuit anys», «a partir de dotze anys», però els anys que tenim tan sols són una xifra i, per llegir, el més important és que entenguis el text, i si t'agrada, per què t'has d'esperar a ser més gran? Els que són per a nens ja me'ls vaig llegir tots a primer de primària; després, què havia de fer? Avorrir-me per una xifra, dotze, que no diu res de mi ni dels meus gustos ni de les meves capacitats? Com et pots imaginar, la Rovi no se'n surt mai, amb mi; jo de seguida torno als meus crims, i ella sospira i se'n va amb les mans entaforades a les butxaques de quadres de la bata.

Es veu que hi ha pares que decideixen què han de llegir els seus fills en funció de la seva edat, però la Rovi no entén que a casa nostra ningú té temps ni per dir-me què he de llegir ni per esbrinar si el que lleigeixo és o no és per a la meva edat. Iimma i Baba pensen que en un llibre no hi pot haver res de dolent, i quan no em veuen la cara perquè la tinc darrere el volum que estic llegint, estan tranquils. I això que ells no llegeixen mai i

només molt de tant en tant aconsegueixo que em comprin un llibre que és meu i només meu i no he de tornar a la biblioteca. A la meva habitació, que és petita, però només meva perquè és la de «les nenes», i jo soc l'única nena dels quatre germans, hi tinc una estanteria minúscula amb els meus llibres ben posats: uns diccionaris que em va regalar la veïna del primer pis quan se'n va anar a viure a una residència i els llibres de lectura que ens han fet comprar a l'escola i que no he hagut de passar als meus germans. Són el meu tresor.

Els pares no llegeixen per raons importants:

- a. Baba va anar a escola al Marroc, però durant poc temps perquè «de seguida em van posar a pasturar cabres i després a carregar sacs». Quan ho explica, els meus germans es peten de riure. Cabres! Va aprendre l'àrab, que, com t'he dit abans, no és la seva llengua perquè al seu poble tothom parla amazic i prou. I a més, l'amazic no s'escriu, de manera que per aprendre a escriure sempre has d'aprendre un altre idioma. No et sembla estrany? Jo tampoc entenc l'àrab perquè amb Baba i Imma parlo la seva llengua, és clar, però els dissabtes ens fan anar a la mesquita per aprendre a ser bons musulmans i l'àrab és la llengua del llibre més important de l'islam, l'Alcorà. Baba també va aprendre l'alfabet llatí, però no sap com perquè no va fer mai classe de francès. No és que llegeixi Highsmith, però pot lletrejar els nostres noms. De vegades, quan és al sofà

mirant la tele, fa una cosa curiosa: llegeix en veu alta el nom imprès a la pantalla del presentador de les notícies. Fa una mica com els nens petits: ajunta una lletra i una altra i notes que està molt content quan descobreix el nom sencer després de fer tot el procés de desxifrar-lo. O sigui que Baba fa exactament el contrari del que faig jo, que capto amb un cop d'ull el que està escrit. Quan veig que fa això davant de la tele em venen tot de sentiments contradictoris, no et pensis que és còmode sentir que saps més que els teus pares d'algunes coses. Una mica és com si jo fos menys nena i ells menys pares, com si ens canviéssim els papers. Però les coses sempre han estat així i per a nosaltres és del tot normal. Un dia, però, li vaig preguntar com havia après aquelles lletres i em va dir «sobre la marxa», fent servir aquesta expressió en català. I per fer-se el graciós va afegir una dita que li agrada molt: «A poc a poc i bona lletra».

b. Imma no va aprendre mai a llegir i escriure perquè al poble on va néixer es donaven les següents circumstàncies:

b.1) Les nenes feien falta a casa, on sempre hi havia molta feina a fer, una feina que havien de fer les nenes.

b.2) L'escola era molt lluny, i per a una nena era perillós.

b.3) Un dia, Imma va convèncer la Jeddi Hamza (amb hac suau, no li feu fàstics) perquè la deixés anar a l'escola. Ho va aconseguir després

de prometre-li que no descuidaria les seves feines de noia, que les faria abans i després de les classes i que aniria molt en compte tot el camí i no parlaria amb sonats ni amb lladres. Imma sempre explica aquesta història amb tota mena de detalls i cada cop que ho fa canvia algunes coses, detalls com el color del vestit o si duia una trena o dues. Però això és igual, el que és segur és que quan va tornar li va a dir a la Jeddi que el mestre els havia dit que havien de portar un llapis i una llibreta.

—I quant val, si es pot saber, aquesta llibreta?

—Dos duros —va dir Imma, i la resposta li va semblar la cosa més terrible que li havien dit mai.

—Doncs ja pots tornar cap a casa, on seràs útil sense haver de malgastar res.

Imma sempre explica aquesta història quan es troba en una situació en què se sent molt impotent perquè no sap llegir ni escriure («què hi posa aquí?», em pregunta sovint allargant-me el paper). I torna a repetir sospirant:

—Per un parell de duros em vaig quedar burra per a tota la vida.

A mi em sap greu que digui això perquè Imma és de tot menys burra. De fet, no exagero si et dic que és una de les persones més llestes que he conegut mai, però li van impedir una de les coses que més por em faria a mi: que desenvolupés la seva intel·ligència a través dels estudis. És una altra cosa que no puc compartir amb ningú

perquè se suposa que a la nostra edat hem de dir que no ens agrada gens anar a escola: a mi m'encanta i em fa sentir molt feliç! Xxxxxt, no ho diguis a ningú!

El que més m'agrada dels meus pares és que, encara que no són lectors, no m'han dit mai que no llegeixi. Des que era petita que m'han deixat anar a la biblioteca, i als meus germans, a qui no els agraden gens els llibres, sempre els diuen que els tractin bé. Quan en llancen algun de l'escola al sofà o a qualsevol banda, limma l'agafa, li passa una mà per sobre com si l'acariciés i el desena en un lloc protegit i ben posat.

Els pares no podrien entendre això dels llibres que «no són per a la teva edat». Si saps llegir un llibre és que és per a la teva edat. Però el vocabulari és molt complicat, em diu la Rovi. I jo li dic que no pateixi, que tinc diccionaris. Com que és nova d'aquest any, no em coneix, no sap de què és capaç la Nur Lamharti Benzekri, futura escriptora. Les altres mestres ni s'hi fixen, en què llegeixo a l'hora del pati. Les que em coneixen des de petita segur que li explicaran que vaig començar a llegir ben aviat i que van descobrir que sabia llegir perquè a P-4 posava el dit sobre els noms dels meus companys i els deia en veu alta. És gairebé una llegenda de l'escola que repeteixen de tant en tant: que al començament no s'ho creien perquè era una nena que a casa parlava una llengua diferent i limma els havia assegurat que no havia anat a cap guarderia. La mestra que va descobrir que ja llegia es pensava que era un d'aquells fills ensinistrats pels pares des de ben petits per ser o semblar intel·ligents. Els tracten com a gossets,

pobres, els donen premis si encerten el nom dels colors o si reciten la taula periòdica, però et puc assegurar que aquest no és el meu cas. Baba es passa el dia fora treballant i Imma sempre és a casa, però tan atrafegada entre posar rentadores i fer el pa, els dinars i recollir roba i fer sopars, que no té temps per a res. Pensa que l'Abde (el meu germà) tenia només un any quan vaig néixer jo i que l'Ilias va arribar dos anys després. L'únic que es va fer esperar (l'inesperat, diu Imma, perquè es veu que amb tres fills ja en tenien prou) va ser l'Adam, que ara té quatre anys i és una mica la joguina de tothom. O sigui que Imma, quan jo era petita, gairebé no tenia temps ni d'alimentar-nos i vestir-nos, de manera que ni se li va passar pel cap dedicar-se a ensinistrar-nos per semblar més llestos, com fan algunes mares a les pel·lícules, que els posen música a la panxa quan estan embarassades.

No sé com vaig aprendre a llegir, però les mestres em deixaven endur-me a casa els pocs llibres de l'esquifida biblioteca de l'escola. Una biblioteca que en realitat eren dues estanteries baixes a la sala de professors, perquè de fet no hi havia cap espai que fos només això, biblioteca. Encara ara no en tenim. Ni una sala d'actes ni un gimnàs d'aquests que també surten a les pel·lícules i a les sèries americanes, perquè la nostra és una escola provisional de barracons prefabricats que semblen la part del darrere dels camions. A l'hivern ens pelem de fred i a l'estiu ens morim de calor, però cada any arriba un inspector del Departament i li diu a la directora que aviat hi haurà diners per fer un edifici de debò amb tot el que

cal en una escola. I el curs següent el comencem en els mateixos barracons en què vam acabar l'anterior, i ja hi estem tan acostumats que ens costa imaginar una escola amb parets de debò.

Per sort, t'ho he dit abans, ja fa temps que puc anar a la Biblioteca del Barri de Baix, que tampoc no és que sigui gran cosa, però hi ha molts llibres que encara no he llegit, i si en vull algun que no tenen, el demano a la Rosi, la bibliotecària. Ella me'l demana a una altra biblioteca, i me'l porten al cap d'uns quants dies. La primera vegada que hi vaig anar m'hi va acompanyar Iimma, perquè aprengué el camí, i després ja hi vaig tota sola. Quan hi vaig entrar per primer cop em va semblar que entrava en una cova plena de tresors; em van venir ganes de cridar «obre't, sèsam», com al conte de l'Aladí i els quaranta lladres, que ja havia llegit. El carnet era la paraula màgica que obria les portes a totes les històries, a llocs que jo no havia vist mai, a personatges fantàstics.

No m'he tornat a avorrir mai més, i uns quants llibres després del meu primer dia, vaig dir: «Seré escriptora!».